

**ภาษากับอุดมการณ์ในหนังสืออ่านเสริมค่านิยมหลัก
ของคนไทย 12 ประการ**
**LANGUAGE AND IDEOLOGIES IN THE NARRATIVE OF 12
CORE VALUES OF THAI PEOPLE***

สุเพ็ญ พลเยี่ยม, บัณฑิต สาลิ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, สาขาวิชาภาษาไทย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Supen Polyiam, Banyatti Sali

Faculty of Humanities and Social Sciences, Master of Arts (Thai),

Mahasarakham University, Thailand

E-mail: supen44@windowslive.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอุดมการณ์ที่ปรากฏในหนังสืออ่านเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ ผลการศึกษาพบว่า หนังสืออ่านเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ อุดมการณ์ที่ปรากฏ ประกอบด้วย อุดมการณ์การใช้คำศัพท์ อุดมการณ์การใช้โครงสร้างประโยคแสดงเหตุผล อุดมการณ์ในการใช้มูลบท อุดมการณ์ในการใช้อุปลักษณ์ อุดมการณ์ในการกล่าวอ้าง และอุดมการณ์ในการใช้คำถามวาทศิลป์ เป็นกลวิธีถูกนำเสนอในลักษณะที่เป็นความคิดหรือเป็นคำพูดของตัวละครเรื่องเล่าค่านิยมหลัก 12 ประการ ชุดความคิดที่สำนักพิมพ์ได้ถ่ายทอดผ่านตัวบทเรื่องเล่าเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นการผลิตซ้ำความคิดเดิมในสังคมไทยทำให้เกิดการยอมรับสถานภาพและบทบาทของตนเองว่ามีความแตกต่างภายใต้ความสัมพันธ์แบบเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้ชาย ผู้หญิง รวมถึง พระมหากษัตริย์ รัฐบาล ประชาชนเพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ รัฐซึ่งเป็นชุดความคิดในการปฏิบัติอันเป็นการช่วยให้รัฐและผู้มีอำนาจสามารถปกครองได้อย่างราบรื่น

คำสำคัญ : ค่านิยมหลัก, หนังสืออ่านเสริม, อุดมการณ์

Abstract

This article aims to Ideologies in the Narrative of 12 Core Values of Thai People. The result was found in the narrative of 12 core values of Thai

people appear Ideologies consist. Terminology ideologies, Structure usage reasoning clause ideologies, Source ideologies, Metaphor ideologies, Quotation ideologies, and Oratory question ideologies. The Present strategy description in concept or saying the personage in the narrative of 12 core values of Thai people. Publisher conceit propagate a story text. Repetition part to original idea Thai society acceptance status and role to oneself in underneath distinction correlation to child Adult Man Lady to the King Government Population to cultivate ideologies. Government to concept in execution is subservience to government and efficiently administer equable.

Keywords: Core Values, Ideologies, Narrative

บทนำ

ค่านิยมมักจะส่งผลต่อสังคม เพราะเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมให้การยอมรับว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง เช่น ความกตัญญู ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ค่านิยมบางอย่างก็ไม่ได้ก่อให้เกิดผลดี เช่น การขาดระเบียบวินัย ไร้ความสามัคคี นิยมความหรูหรา จัดเลี้ยงสังสรรค์ เป็นต้น ซึ่งค่านิยมเหล่านี้จะแปรเปลี่ยนไปตามความต้องการของแต่ละบุคคลเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ทัศนีย์ ทองสว่าง, 2537: 63) ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็มีส่วนทำให้เกิดค่านิยมใหม่ๆ ได้เช่นกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าค่านิยมเป็นได้ทั้งเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงของสังคม ค่านิยมจึงมีความสำคัญต่อความเจริญหรือความเสื่อมของสังคม เพราะหากสังคมที่มีค่านิยมที่พึงประสงค์จะทำให้สังคมนั้นเจริญก้าวหน้า แต่หากสังคมใดที่มีค่านิยมไม่พึงประสงค์ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, 2549: 10)

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กล่าวในรายการ “คืนความสุขให้กับคนในชาติ” เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ความตอนหนึ่งว่า “สิ่งที่คนไทย ประเทศไทยยังมีปัญหาและต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ต้องมีความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในทุกระดับชั้นทุกเพศทุกวัย เรื่องการกำหนดค่านิยมหลักของคนไทยขึ้นมาเพื่อให้เข้มแข็ง ดังนี้ 1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมไทย ประเพณีไทยอันงดงาม 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7) เข้าใจ

เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 8) มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง (รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, 2552: 7)

การนำแนวคิดค่านิยมหลัก 12 ประการ เข้าสู่สถานศึกษาตาม นโยบายของรัฐบาล โดยสถานศึกษาจะต้องปรับหลักสูตร เพื่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยมให้ครอบคลุม ค่านิยมหลัก 12 ประการ ที่รัฐบาลกำหนดซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่มีอยู่ในหลักสูตร ทั้งนี้โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยมให้คนไทยในชาติ ได้เข้าใจในบริบทของความเป็นไทยอย่างแท้จริงและสามารถรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ได้อย่างยั่งยืนตลอดกาล การเริ่มต้นที่สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุด (ณรงค์ เส็งประชา, 2539:73) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยมให้กับผู้เรียนนั้น สื่ออนวัตรกรรมที่สำคัญสำหรับครูที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่คือหนังสือต่างๆ ซึ่งได้แก่หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านเสริมต่างๆ ในส่วนนี้ที่ใช้ประกอบการสอนและได้ผลก็คือหนังสือนิทาน ซึ่งนิทานเป็นผลทางปัญญาและจินตนาการของมนุษย์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรับใช้มนุษย์ทางด้านจิตใจ (Siraporn Thitathan, 1989: 5-20)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนและมีหน้าที่โดยตรงในการปลูกฝังจิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยมตามนโยบายของรัฐบาลโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้สื่อคือเรื่องเล่า ค่านิยมหลัก 12 ประการ เป็นหนังสืออ่านเสริม ดังนั้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาอุดมการณ์ค่านิยมหลัก 12 ประการ ตามที่ปรากฏในหนังสืออ่านเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอุดมการณ์ที่ปรากฏในหนังสืออ่านเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

รวบรวมหนังสืออ่านเสริมค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของสำนักพิมพ์ที่แต่งขึ้นใหม่ในช่วงรัฐบาล คสช. ระหว่าง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2561 จำนวน 36 เล่ม ดังนี้

1.1 บริษัทน่านมีบุ๊คส์ จำกัด 12 เล่ม ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์
อดทน มีอุดมการณ์ 3) กตัญญูพ่อแม่ ครูอาจารย์ 4) ใฝ่เรียนเพียรวิชา 5) รักษาวัฒนธรรม
ประเพณี 6) มีศีลธรรม เพื่อดำรงและแบ่งปัน 7) เข้าใจและเรียนรู้ประชาธิปไตย 8) รักษาวินัย
และกฎหมาย 9) มีสติ รู้คิด รู้ทำ 10) รู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11) เข้มแข็งทั้งกาย
และใจ และ 12) คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

1.2 บริษัทสถาพรบุ๊คส์ 12 เล่ม ได้แก่ 1) วัด วังและบ้าน 2) พ่อที่แสนดี 3) รัก
การเรียนรู้ 4) ผึ้งน้อยกล้าหาญ 5) ครอบครัวพอเพียง 6) ยอดคนกตัญญู 7) บันทึกของนิสา
8) ชีวิตที่แบ่งปัน 9) สายเลือดไทยหัวใจเต็มร้อย 10) อุดมการณ์ของแก้ว 11) ไฉนสื่อรัก
วัฒนธรรมไทย 12) ประชาธิปไตยหัวใจเต็มร้อย

1.3 บริษัทสกายบุ๊คส์ จำกัด 12 เล่ม ได้แก่ 1) พระราชาผู้ทรงธรรม 2) หนังสือ
มหัศจรรย์ 3) แก๊งนกเป็ดน้ำ 4) อาณาจักรแห่งปัญญา 5) มดสีรุ้งกับขนมมงคล 6) อัญมณี
แห่งคำสัตย์ 7) ประชามติ ของหมู่บ้านชนปุย 8) คินพิเศษของชาวอินูอิต 9) พายุสติแตก 10)
มังกรอ้อมพลัง 11) พระราชาผู้ตัดกิเลสได้ และ 12) ผุงหนูป่าในเหมันตฤดู

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 137 คน ดังนี้

2.1 ระดับชั้นอนุบาล 1-3 จำนวน 12 คน

2.2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 85 คน

2.3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 40 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทบทวนเอกสาร งานวิจัย บทความวารสาร ที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมข้อมูลที่ปรากฏในหนังสืออ่านเสริมค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
จำนวน 36 เล่ม
3. วิเคราะห์ข้อมูล ตามแนวคิดของแฟร์คลาฟ (Fairclough, 1989)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องภาษากับอุดมการณ์ในหนังสืออ่านเสริมค่านิยมหลักของคนไทย
12 ประการ พบว่า

1. อุดมการณ์การใช้คำศัพท์

1.1 การใช้คำศัพท์เพื่อสื่ออุดมการณ์ความรักชาติ เพื่อแสดงถึงความคิด
เกี่ยวกับความรักชาติบ้านเมือง ได้แก่ หวงแหน ปกป้อง และเชิดชูความเป็นไทย เพื่อได้รับ
การปลูกฝังในเรื่องของความรักชาติบ้านเมือง

- ทุกคนปรบมือให้และยกมือไหว้ขอบคุณลงเจมอย่างสำนึกในพระคุณ จะรักษาดิถีมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้เป็นสายเลือดไทยหัวใจเต็มร้อย (สายเลือดไทยหัวใจเต็มร้อย)

1.2 การใช้คำศัพท์เพื่อสื่อถึงหลักปฏิบัติของชาวพุทธเพื่อแสดงถึงความคิดเกี่ยวกับหลักปฏิบัติของชาวพุทธ ได้แก่ การสวดมนต์ไหว้พระ ตักบาตรในตอนเช้าทุกวัน ถวายภัตตาหารเช้า นั่งสมาธิ เพื่อแสดงให้เห็นหลักปฏิบัติของชาวพุทธทุกโอกาสสำคัญๆ การทำบุญ เข้ามาเกี่ยวข้อง เด็กๆ ก็ได้รับการปลูกฝังความคิดนี้

- ยายตื่นแต่เช้า เพื่อเตรียมอาหารตักบาตร ฝึกให้แก้วและเก่งตักบาตรในตอนเช้าทุกวัน (อุดมการณ์ของแก้ว)

- ก่อนเข้านอน ปุ๋ยนำทุกคนสวดมนต์พร้อมนั่งสมาธิบอกล่าวให้ตื่นแต่เช้า จะพาไปทำบุญที่วัด (สำนึกดีมีวินัย)

1.3 การใช้คำศัพท์เพื่อสื่อถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ได้แก่ จงรักภักดีต่อพระราชผู้ทรงธรรมตลอดไป สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ขอพระราชทานพระเจริญเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของคนต่อไป

- พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมใจปวงชนชาวไทยบ้านเมืองเป็นปึกแผ่นด้วยพระบารมีมาแต่โบราณกาล ไฟฟ้าประชาชนต่างได้รับความร่มเย็นมาทุกยุคทุกสมัย วัดวัง และบ้านคือชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่เราคนไทยถวายความเคารพรักและเทิดทูนไว้เหนือดวงใจพวกเราทุกคน (วัด วัง และบ้าน)

1.4 การใช้คำศัพท์เพื่อแสดงถึงค่านิยมให้มีความซื่อสัตย์ เสียสละ อุดมการณ์ เพื่อแสดงถึงความคิดเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ เสียสละ อุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงาม ได้แก่ ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของคนดี ไม่โกง ซึ่งให้ตรงอย่าให้ขาด ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น รู้จักเสียสละคือการรู้จักแบ่งปันสิ่งที่มีอยู่ให้ผู้อื่น ความอดทนคือ การข่มใจอดกลั้น อดใจ ไม่หุนหันพลันแล่น รักเดียวใจเดียว

- ความอดทนคือการข่มใจ อดกลั้น อดใจ เมื่อได้พบกับเหตุการณ์ที่ไม่ชอบ ไม่พึงปรารถนาจะไม่แสดงกริยาที่ไม่ดีออกมาต้องมีความอดทนไว้ ไม่หุนหันพลันแล่น (อุดมการณ์ของแก้ว)

1.5 การใช้คำศัพท์เพื่อแสดงถึงค่านิยมให้มีความกตัญญู เพื่อแสดงถึงความคิดความกตัญญู ได้แก่ ความกตัญญู กตัญญูรู้คุณการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ กตัญญูต่อของสูง กตัญญูต่อบุญ กตัญญูต่อพ่อแม่ คำศัพท์นี้จะปรากฏร่วมกับข้อความในลักษณะของการกระทำที่ดี เช่น “ตั้งใจเรียน” และ “คนดี” เป็นการสื่อว่า “กตัญญูรู้คุณ รู้จักบุญคุณ”

- น้อยบอกว่า” จะต้องกตัญญูต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสุดท้ายผมจะตั้งใจเรียน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทำตัวเป็นคนดี กตัญญูต่อสังคมและประเทศชาติ (ยอดคนกตัญญู)

1.6 การใช้คำศัพท์เพื่อแสดงถึงค่านิยมให้เฝ้าหาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน เพื่อแสดงถึงความคิดการเฝ้าหาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ได้แก่ วางแผนการเรียน จะตั้งใจเรียน เข้าเรียนทุกชั่วโมง การแสวงหาความรู้ การอ่านเป็นประตูลู่การเรียนรู้ที่ดีที่สุด

- ครูเพิ่มเติมบอกว่า ต้องอ่านอย่างมีสติ นิสานนำมาใช้ในการอ่านทุกวิชา ทำให้นิสานเข้าใจดีขึ้น ครูยังสอนว่าการอ่านเป็นประตูลู่การเรียนรู้ที่ดีที่สุด นิสานนำมาใช้ในการพูดหรือรายงาน โดยมีคติว่า “ต้องกล้าพูดอย่างถูกต้องจึงจะเป็นคนฉลาด ถ้ากล้าพูดอย่างผิดๆ ก็จะเป็นคนโง่” (บันทึกของนิสา)

1.7 การใช้คำศัพท์เพื่อแสดงถึงค่านิยมรักษาประเพณีไทย และรักษาวัฒนธรรมไทย เพื่อแสดงถึงความคิดการรักษารักษาประเพณีไทยและรักษาวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีให้ลูกหลาน อนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ปลุกฝังวัฒนธรรม

- วันเปิดงานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่ผู้อำนวยการมาเปิดแล้วพูดให้คนฟังว่า “ครูต้องปลุกฝังวัฒนธรรมให้กับเด็ก ต้องปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างให้เด็กดูก่อน ต้องจัดกิจกรรมเพื่อปลุกฝังวัฒนธรรมให้เด็กทุกครั้งที่มีการเรียนการสอน ก็จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึมซับ และซาบซึ้งในวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย (ไลน์สื่อรักวัฒนธรรมไทย)

1.8 การใช้คำศัพท์เพื่อสื่ออุดมการณ์เกี่ยวกับบทบาทชาย-หญิงในสังคมไทย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นตอกย้ำและผลิตซ้ำ และนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ชุดความคิดเกี่ยวกับบทบาทชาย-หญิงในสังคมไทย มี 2 ความคิด คือภาระหน้าที่ของชาย-หญิง และบุคลิก และพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ดังนี้

- การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับหน้าที่และกิจกรรมนอกบ้านของเพศชาย ได้แก่ หาอาหาร เลิกงานกลับบ้าน พ่อขับรถยนต์แฉะส่ง

- การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับหน้าที่หรือกิจกรรมทั่วไปของเพศหญิง ได้แก่ กกพักช้อยู่ในโรง แม่เตรียมทำกับข้าว เมื่อมีเงินเก็บแม่ขอซื้อเครื่องครัว หม้อ จาน ช้อน กระทะเพิม (หัวใจที่พอเพียง)

1.9 การใช้คำศัพท์เพื่อแสดงถึงค่านิยมให้มีความพอเพียง ที่แสดงถึงความคิดเกี่ยวกับการมีความพอเพียง ได้แก่ รู้จักความเพียงพอ ความพอดี พอใจ พอเพียง ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหรา

- ให้พอเพียงหมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราได้แต่พอเพียง แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่ จะทำสมควรที่จะปฏิบัติ (หัวใจที่พอเพียง)

1.10 การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับการสั่งสอน เพื่อแสดงถึงผู้มีอำนาจของผู้ใหญ่ที่มีสถานะสูงกว่าในการสั่งสอนเด็ก ได้แก่ สอน ปูกฝึง ฝึก อธิบาย คำศัพท์กลุ่มนี้จะปรากฏร่วมกับคำนามที่เป็นผู้อาวุโสกว่า หรือสถานภาพทางสังคมสูง เช่น ครู ยาย พ่อ แม่ ย่า ยาย ลุง หลวงพี่

- พ่อแม่เอนกเงือกช่วยกันสอนให้ลูกทั้งสามบินและหาอาหารดำรงชีพในพงไพรด้วยตนเองต่อไป (พ่อที่แสนดี)

1.11 การใช้คำศัพท์เพื่อสื่ออุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ได้แก่ เด็กควรเคารพอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโสและผู้ใหญ่ เป็นผู้มีอำนาจและมีสถานภาพสูงกว่าเด็ก เช่น ยกมือไหว้ ก้มลงกราบ กราบ

- น้อยยกมือไหว้รับ เพื่อปฏิบัติตามเมื่อทำภารกิจเสร็จน้อยก็ไปพบหลวงพี่ที่ศาลาน้อยก้มลงกราบพระพุทธรูปและกราบหลวงพี่อย่างศรัทธา (ยอดคนกตัญญู)

2. อุดมการณ์การใช้โครงสร้างประโยคแสดงเหตุผล

2.1 การใช้ประโยคคำสั่งที่ขึ้นต้นด้วย “ให้” จากการวิเคราะห์การเลือกใช้โครงสร้างประโยคมีการใช้คำกริยาคำว่า “อนุญาตให้” สังเกต ได้ว่าผู้ที่เป็นประธานที่ปรากฏหน้ากริยา “ให้” มักจะเป็นผู้ใหญ่ ส่วนที่ปรากฏหลังกริยา “ให้” มักจะเป็นเด็กเสมอ ดังนี้

- พ่ออนุญาตให้ลูกไปฝึกงานกับบรรณารักษ์นักษุ เพื่อบริการบรรณานกที่เข้ามาเข้าห้องสมุด (อาณาจักรแห่งปัญญา)

2.2 การใช้ประโยคคำสั่งที่ขึ้นต้นด้วย “ให้” จากการวิเคราะห์ พบว่า มีการใช้ประโยคคำสั่ง คำว่า “อย่า” วางไว้หน้าคำกริยาและหน้าประโยคคำสั่ง จะปรากฏร่วมกับคำนามที่เป็นผู้อาวุโสกว่าเสมอ ดังนี้

- ทุกๆ เช้า ลุงทิมจะบินพาลูกชายไปส่งที่โรงเรียน และคอยบอกคอยสอนลูกชายให้ตั้งใจเรียนอยู่เสมอ “ไปโรงเรียนกันลูก เกะหลังพ่อดีๆ วันนี้ลูกอย่าดื้อ อย่าซนนะ ตั้งใจเรียนเดี๋ยวตอนเย็นพ่อจะมารับนะลูก” เสียงลุงทิมพร่ำสอนลูก (เรื่องแก่นกเปิดน้ำ)

2.3 การใช้ประโยคกรรม พบว่า มีการใช้ประโยคกรรม โดยใช้คำว่า “ถูก” ให้เด็กซึ่งเป็นประธานของประโยคจะอยู่ในฐานะ “ผู้ถูกระทำ” โดยผู้ใหญ่ผู้นั้นจะอยู่ในฐานะ “ผู้กระทำ” ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้ใหญ่พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสม ดังนี้

- ครั้นตกเย็นนกกทุกตัวต่างรีบบินกลับพระราชวังให้เร็วที่สุด เพื่อจะได้เข้า
สอบในชั้นตอนต่อไป ส่วนแฮมเมอร์กำลังหลับสบายก็ถูกบรรณารักษ์นกฮูกปลุกให้ตื่น (เรื่อง
อาณาจักรแห่งปัญญา)

3. ภาษากับอุดมการณ์ในการใช้มูลบท

เพื่ออธิบายให้รู้ว่ามีสิ่งที่ปรากฏก่อนหน้านี้ ดังนี้

- เหล่าอาณาประชาราษฎรทั้งหลายที่ทำความดี และพวกที่กลับตัวกลับใจทำ
ความดีต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระราชากันถ้วนหน้า....(พระราชผู้ทรงธรรม)

- เวลาผ่านมา 6 เดือน ทำให้ครอบครัวกลับมามีความสุขอย่างไม่เคยมีมาก่อน
(เรื่องหัวใจที่พอเพียง)

4. ภาษากับอุดมการณ์ในการใช้อุปลักษณ์

เพื่อแสดงถ้อยคำแสดงการเปรียบเทียบของสองสิ่ง สิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ
และอีกสิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบ ดังนี้

- ทุกบ้านเรือนพ่อแม่ควรเอาใจใส่ลูกแต่เยาว์วัย ประเทศชาติ จะมีรากแก้วที่
มั่นคงต้องเริ่มที่บ้านเพราะบ้านคือ “อุ่อารยธรรมของโลก” พ่อแม่สอนให้ลูกรู้ดี รู้ชั่ว ถูกผิด
พ่อแม่จะคอยย้ำเตือนให้ลูกรู้ พ่อแม่จึงพ่อแม่จะคอยย้ำเตือนให้ลูกรู้ (พ่อแม่คือศาสนาของ
ลูก)

5. ภาษากับอุดมการณ์ในการกล่าวอ้าง

เพื่อเป็นหลักฐานข้อสรุปข้อพิสูจน์เกี่ยวกับความเป็นจริง เพื่อสร้างความ
น่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูลที่นำเสนอ ศึกษาวิเคราะห์ได้ดังนี้

- การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการศึกษาถึงรากเหง้าความเป็นอยู่ของ
ท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจและนำไปเผยแพร่ต่อได้
(บันทึกของนิสา)

6. ภาษากับอุดมการณ์ในการใช้คำถามวาทศิลป์

เพื่อเน้นย้ำประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของหนังสือต้องการกล่าวถึงให้ผู้อ่านได้ถูก
คิดและใคร่ครวญ เพื่อชักจูงให้ผู้อ่านคิดตามรายละเอียดที่หนังสือต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน
จากการวิเคราะห์ข้อมูล มีการใช้คำถามวาทศิลป์ ดังนี้

- เราเห็นตัวอย่างมาหลายหมู่บ้านแล้วว่า ผู้ที่ไม่มีคุณธรรมมักจะทำดี เพื่อหวัง
ประโยชน์จากผู้อื่นแล้ว หวังกอบโกยเอาคืนทีหลัง จริงหรือไม่จริงละ (ประชามติของหมู่บ้าน
ขนปุย)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาษากับอุดมการณ์ในหนังสืออ่านเสริมค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การศึกษาควรปลูกฝังให้เด็กมีความรู้ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมที่หลากหลาย หลังจากเกิดรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) เมื่อ 22 พ.ค. 2557 ได้มีการปฏิรูปการศึกษาที่จะต้องส่งเสริมและยกระดับการศึกษาในทุกช่วงวัย เน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เทคโนโลยีในการศึกษาสู่ความทันสมัย สร้างสรรค์วิธีการให้เยาวชนไทยมีจิตสำนึกถึงความรักชาติ รักผลประโยชน์ของชาติ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เรียนรู้ภูมิปัญญาในประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของบรรพบุรุษไทยและประเทศไทยในอดีต มีความสำนึกในการตอบแทนคุณของแผ่นดินคือการนำค่านิยมหลัก 12 ประการเป็นคุณลักษณะที่ครูจำเป็นต้องถ่ายทอดสู่เด็กนักเรียน โดยครูสามารถแสดงออกทั้งทางบุคลิกภาพภายในและบุคลิกภาพภายนอก และต้องปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีแก่ปวงชนวัยสังเกตเห็นได้ โดยสามารถเป็นแบบอย่างผ่านมนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ตามที่กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) กล่าวว่า การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ที่เป็นการเข้าถึงองค์รวมในพัฒนาการทุกด้านของเด็ก จึงสะท้อนบทบาท ด้านมนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก แสดงให้เห็นว่าค่านิยม 12 ประการสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูในฐานะที่เป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างที่สำคัญของเด็กในโรงเรียนของตนเองได้ นอกจากนี้งานวิจัยของ ลักษณะวรรณ พิมพ์สวัสดิ์ (2559) พบว่า เด็กและเยาวชนวัยต่างๆ ได้รับการเรียนรู้และมีพฤติกรรมตามค่านิยมหลัก 12 ประการที่เหมาะสมตามวัย แสดงให้เห็นว่าได้ผ่านการเรียนรู้หรือการถ่ายทอดมาตั้งแต่วัยเด็ก และแสดงออกเป็นพฤติกรรมในปัจจุบัน

การนำค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มาสอนในโรงเรียนจะส่งผลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนในฐานะที่เป็นแบบอย่างใน การหล่อหลอมความคิด สติปัญญา และบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ได้ เป็นไปตามแนวคิดของ Fairclough, (1989 : p.135)

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมตอนปลายในสังกัด ต่างๆ เปรียบเทียบกับ สถาบันศึกษาเอกชนและรัฐบาล โรงเรียนในเขตเมืองและนอกเขตเมือง หรือโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดเล็กที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เบิร์น-เบส บุ๊คส์.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2539). *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2537). *สังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร . (2552). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ลักษณะวรรณ พิมพิสวัสดิ์. (2559). *การศึกษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการนำค่านิยมหลัก 12 ประการไปประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สติเวณ ลุคส์. (2541). *การตีพิมพ์จรรยา : นิยายปรัชญาการเมือง*. แปลโดย เกษียร เตชะพีระ. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2549). *ค่านิยมและสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของสังคมไทย ในสายตาเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ครุสภา.
- Fairclough, N., (1995). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. London: Longman.
- Siraporn Thitathan. (1989). *Different Family Roles, Different Interpretations of Thai Folktales*. Asian Folklore Studies XVIII.